

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Täiskasvanuhariduse valdkonna ülevaade

Haridus- ja Teadusministeerium 2025

Sisukord

I Koolituste roll täiskasvanuhariduses	3
II Eesti täiskasvanuhariduse edu- ja kitsaskohad	5
Mis meil on täiskasvanuhariduse kontekstis hästi?	6
Millised on täiskasvanuhariduse kitsaskohad (aluseks haridusvaldkonna arengukava)?	7
III Koolituste finantseerimine ja õppimisvõimaluste pakkumine	9
IV Eesti Töötukassa jt osapoolte tegevus oskuste arendamisel	10
V Lähiaastate prioriteetsed tegevused	12

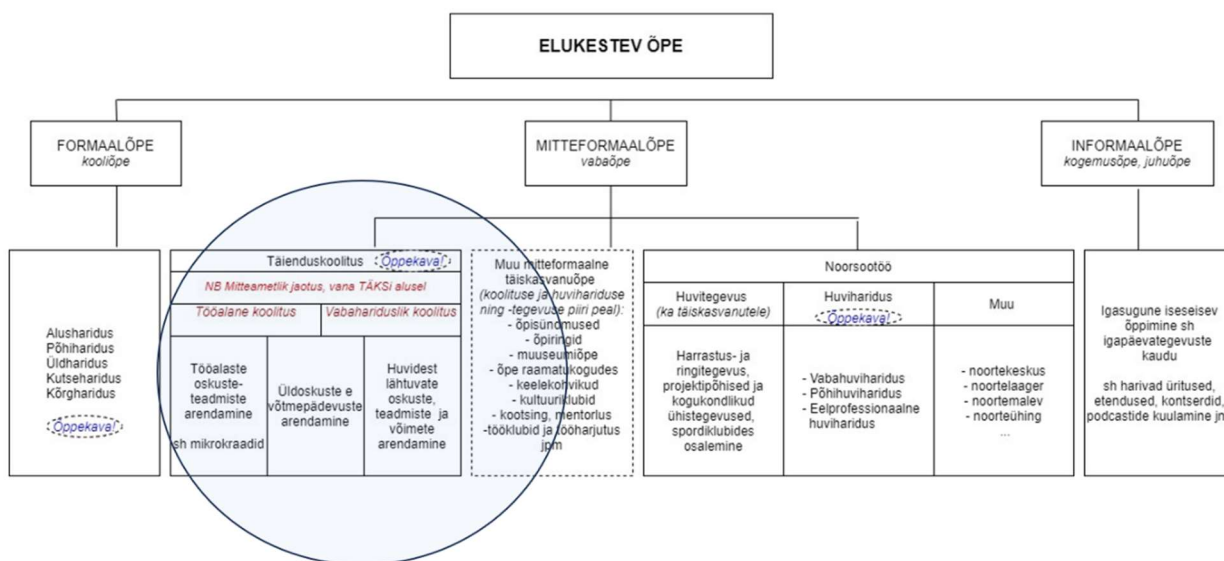

Haridus- ja Teadusministeerium

TÄISKASVANUHARIDUSE VALDKONNA ÜLEVAADE

I Koolituste roll täiskasvanuhariduses

Täiskasvanuõppe reguleeritav osas jaguneb formaalõppeks ja mitteformaalõppeks, lisaks toimub õppimine igapäevaelu situatsioonides (informaalõpe). HTMi täiskasvanuhariduse valdkond tegeleb peamiselt mitteformaalõppega ja olulisim valdkonda reguleeriv seadusandlik akt on [täiskasvanute koolituse seadus](#).

Joonis 1. Elukaareülene õpe. Autor: Ena Drenkhan

Lisaks formaalõppele on olulisimaks ja reguleeritavaks täiskasvanute teadmiste ning oskuste arendamise viisiks koolitused, mida võib jagada täiendus- ja ümberõppekoolitusteks. Täiendusõpe on olemasolevate oskuste täiendamine, et edukalt toime tulla tööturul. Ümberõpe, sh väljaõpe, on uute oskuste omandamine, et asuda tööle uues ametis.

Koolitused jagunevad ettevõttesisesteks ja -välisteks. Ettevõttesiseseid täienduskoolituse kursuseid kavandab ja korraldab ettevõtte ise ning nende kohta kogub infot valimi alusel Statistikaamet.

Ettevõtteväliseid koolitusi kavandavad ja korraldavad erinevad täienduskoolitusasutused (sh tasemeõppe pakkujad), keda on jaanuari 2025 seisuga EHISes registreeritud 1500. Üldjuhul võivad Eestis koolitusi pakkuda kõik, kes seda soovivad. Nii on Äriregistri andmetel oma majandusaasta aruannetes erinevaid koolitus- ja õppetegevusi kajastanud (st neid pakkunud) üle 7500 äriühingu, FIE, MTÜ ja SA. Avalikest vahenditest on õigus rahastada vaid TÄKS-i alusel tegutsevate ja EHISes registreeritud täienduskoolitusasutuse pakutavat täienduskoolitust.

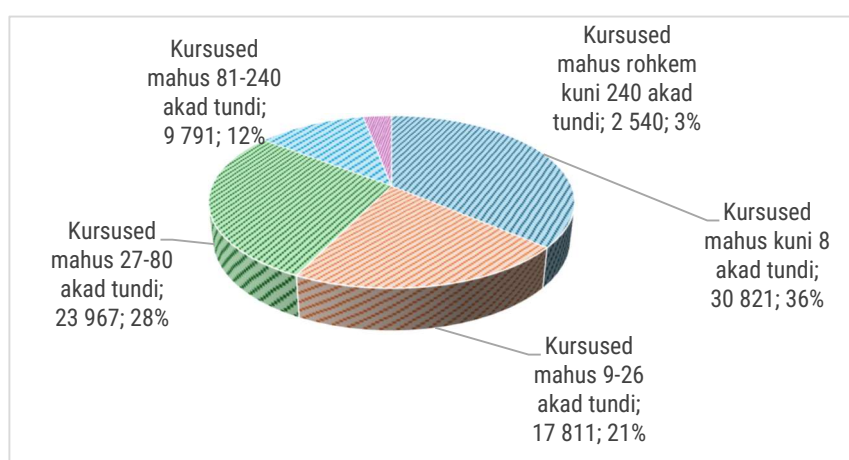
Tegevusluba on nõutav vaid mootorsõiduki- ja vedurijuhi koolitustel, eesti keele tasemeeksamikis ettevalmistava eesti keele ning turvatöötaja õppe puhul. Lisaks on üksikud koolitused, mille läbiviimiseks on koolitajal nõutud kutse või sätestatud muud nõuded (nt esmaabi või tuleohutuskoolitused). Eraldi on kohustuslikud koolitused kliendi (õppija) vaates – teatud ametis töötades peab olema läbitud vastav koolitus (autojuhid, esmaabiandjad jt).

2023. aastal osales EHISesse tegevusnäitajad esitanud õppeasutuste korraldatud 84 930 koolitusel 454 711 õppijat (2022. a 95 415 koolitusel 422 884 õppijat) (ei ole unikaalsed isikud).

Suurimad koolituste pakkujad 2023. a andmetel:

- Tartu Ülikool - 49 071 (2022. a üle 37 000) õppijat;
- Tallinna Tehnikaülikool - 21 344 (2022. a üle 18 000) õppijat;
- OÜ Autosõit – 20 349 (2022.a sama, u 20 000) õppijat, mootorsõidukijuhi koolitused);
- OÜ Juunika Koolituskeskus – 17 256 (2022. a üle 9000) õppijat;
- Tallinna Ülikool – 10 263 (2022. a üle 11 000) õppijat.

Koolituste mahu järgi toimub kõige enam lühikesi, alla 8-tunniseid koolitusi (joonisel 2023.a andmed):

Joonis 2. Koolituskursused jaotatuna mahu kestuse järgi 2023.a

Õppijate osalemist vaadates on enim erinevatel sõiduõppe koolitustel osalejaid. Teisel kohal on pedagoogiliste töötajate koolitused ja kolmandal keeleõpe.

Tabel. Õppijate arv õppekavarühmade lõikes 2023. a täienduskoolitusasutuste poolt esitatud tegevusnäitajate põhjal.

Õppekavarühm(ad), milles täienduskoolitused toimusid	Õppijate arv
Mootorsõidukijuhi jm transpordi valdkonna koolitused sh laevade, rongide, lennukite ja teiste transpordivahendite juhtimine	58 913
Õpetaja- jm hariduse valdkonna koolitused sh koolieelne pedagoogika, aga mitte lastehoid ja noorte teenused	54 998
Eesti keele jm keeleõppe koolitused sh tasemeeksami koolitused	40 881
Töötervishoid ja -kaitse	31 610
Psühholoogia: kognitiivne psühholoogia, psühhoanalüüs, psühholoogia ja psühhoteraapia	28 202
Arvuti- ja IKT-koolitused sh tarkvaraarendus, andmebaasid jm	25 649
Isikuareng, nt suhtlusoskused, tööotsing, aja- ja enesejuhtimine, koostöö jt koolitused, mis arendavad võtmepädevusi ning ülekantavaid oskusi	23 723
Juhtimine ja haldus	22 781
Meditatsioon - inimeste haiguste ja vigastuste ennetamine, diagnostika, hooldus ja ravi	20 089

Kõigis teistes õppekavarühmades on õppijaid alla 7500.

Varasema käsitluse aluse jagati koolitused tööalasteks ja vabahariduslikeks (TÄKS a-ni 2015), aga kuna selle piiri tõmbamine on keeruline, siis on praeguseks sellest loobutud. Vabahariduslik õpe on isiksuse arengut, loovust, ettevõtlikkust, kodanikuaktiivsust ja sotsiaalset sidusust arendav (või toetav) üldhariv täiskasvanud õppijatele avatud mitteformaalne õpe, ilma otsese tööalaste kompetentside arendamise eesmärgita. Näiteks keeleõppe eesmärk võib olla mõlemat.

II Eesti täiskasvanuhariduse edu- ja kitsaskohad

Täiskasvanuks olemise vanuselised piirid ei ole hariduse kontekstis täpselt defineeritud. Et täiskasvanuharidus on tihedalt seotud tööturu ja konkurentsivõime mõistega, siis on valdkondlikes ülevaadetes levinuimaks viisiks analüüsida 25-64-aastaste inimeste osalemist hariduses.

Uues haridusvaldkonna arengukavas¹ on seatud eesmärgiks: "Eesti inimestel on teadmised, oskused ja hoiakud, mis võimaldavad teostada end isiklikus elus, töös ja ühiskonnas ning toetavad Eesti elu edendamist ja üleilmset säästvat arengut."

Üldeesmärgi mõõdikud

	Baastase 2019	Sihttase 2035
Madala haridustasemega mitteõppivate 18–24-aastaste osakaal		
<i>mehed</i>	12,7	9
<i>naised</i>	6,9	6
<i>kokku</i>	9,8	7,5
Eri- ja kutsealase haridusega täiskasvanute (25–64-aastaste) osakaal	73,1	80
Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr		
<i>Formaal- ja mitteformaalõppes</i>	20,1	25
<i>Informaalõppes</i>	Uus mõõdik, mõõtmist alustatakse 2023	

Haridus- ja noorteprogrammi raames viiakse ellu tegevus "Täiskasvanuhariduse arendamine ja õppimisvõimaluste loomine" ja on seatud sihid:

Tegevuse mõõdikud

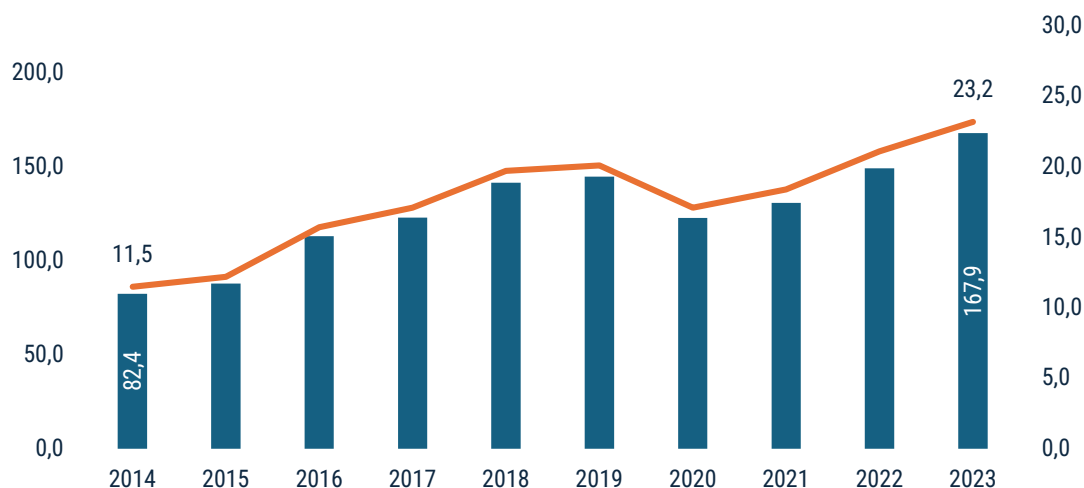
	Tegelik					Sihttase	
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2027
25–64-aastaste madala haridustasemega täiskasvanute elukestvas õppes osaluse määr (%)	8,6	6,5	8,6	10,7	9,9 ↓	11,5	13,8
Mittetatsionaarses üldharidusõppes või kutsekeskhariduses õppijate osakaal keskharidusega 19-64aastaste hulgas (%)		4,6	4,8	4,5	4,7 ↑	4,7	4,9
Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr viimase 12 kuu jooksul (%) formaal- ja mitteformaalõppes			-	48,1		49,2	51,2
Õppetööst väljalangevuse määr mittetatsionaarses üldharidusõppes (%)	32,0	28,0	30,0	32,0	26,3 ↓	29,4	27,9

¹ https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/1._haridusvaldkonna_arengukava_2035_kinnitatud_11.11.21.pdf

Mis meil on täiskasvanuhariduse kontekstis hästi?

1. Täiskasvanute osalus elukestvas õppes on viimasel kümnel aastal oluliselt kasvanud

Kui vaadelda viimase nelja nädala jooksul osalemist, mida mõõdetakse kvartaalselt, siis 2014. aastaga on õppes osalejate arv ja osakaal kahekordistunud, ulatudes 2023. a 23,2%-ni (joonis 1), sh on toimunud edukas taastumine koroonaaegsest langusest. Oma osa selles on ka elukestva õppe populariseerimise tegevustel.

Joonis 3. 25-64-aastaste elukestvas õppes osalemine, 2014-2023, arv (tuhat) ja osatähtsus (%). Allikas: Statistikaamet

2. Seni on täiskasvanutel olnud palju tasuta õppimise võimalusi kõrg- ja kutsehariduses nii formaal- kui mitteformaalõppes.
3. Lisaks kõrgkoolidele ja kutseõppeasutustele pakuvad erinevaid võimalusi enesetäienduseks koolituste jm õpitegevuste kaudu arvukad eratäienduskoolitusasutused, riigiasutused, MTÜd jpt.
4. Täienduskoolituse pakkumisel võtab HTM arvesse majanduse arenguks vajalike oskuste ja tööjõuvajaduse prognoose, sealhulgas OSKA analüüse.
5. Töötukassa rakendab erinevaid töötuse ennetamise meetmeid: tööturukoolitus, tasemeõppes osalemise toetus, koolitustoetus, kvalifikatsiooni omandamise toetamine ning karjäärinõustamine, mis kõik toetavad täiskasvanute õppimist, oskuste ajakohastamist ja uute oskuste omandamist.
6. Nii HTMil kui Töötukassal on fookusesse võetud täienduskoolituste kvaliteet – täpsustatud on nõudeid koolitajatele (lisaks erialasele pädevusele ka on vajalik ka õpetamisoskus), Töötukassa tellib koolitusi vaid oma koolituskaardi partneritelt, kelle pakutava õppe kvaliteet on hinnatud ja on valmis rahastamisel eelistama mikrokvalifikatsiooniõpet. Mikrokvalifikatsiooniõppe pakkumiseks peab olema tegevusluba või õppe pakkumise õigus. Õppe pakujate nõustamiseks korraldab [Eesti Hariduse Kvaliteediagentuur HAKA](#) õppekava koostamise töötubasid, teavitab tellijaid² jne.
7. Rahvusvahelise täiskasvanute oskuste uuringu PIAAC³ andmetel on meie täiskasvanute, eriti nooremate vanusegruppide, oskused rahvusvahelises võrdluses väga head. Rõõmustav on, et väga heade oskustega inimeste osakaal on võrreldes eelmise uuringulainega kasvanud ning matemaatilise kirjaoskuse keskmine tulemus on ühena kolmest riigist paranenud.

² Juhend koolituste tellijatele: <https://rise.articulate.com/share/25u0szb4Yo5QTDJyLV9cDqUXymbduGDr#/>

³ https://hm.ee/sites/default/files/documents/2025-01/PIAAC_CY2_Eesti_riiklik_raport.pdf

Millised on täiskasvanuhariduse kitsaskohad (aluseks haridusvaldkonna arengukava)?

1. Meil on suur erialase hariduseta, madala haridustasemega või aegunud oskustega inimeste osakaal. Nii erialase hariduseta kui ka madala haridustasemega täiskasvanud on tööturul haavatavamad – neil on suurem töötuse määr, madalam hõives osalemine ning nende sissetulekud on madalamad⁴. 2023. a oli erialase hariduseta⁵ 25-64-aastaste inimeste osakaal Eestis 25,1%, aastaks 2035 oleme seadnud eesmärgiks 20%, viimase kümne aastaga on osakaal vähenenud 4,3% võrra. Madala haridustasemega ehk keskhariduseta 25-64-aastaste inimeste osakaal 2023. aastal oli 10,6% ning viimase kümne aasta jooksul ei ole osakaal märkimisväärselt langenud (2014. aastal 11,9%).
2. Aegunud oskustega inimesed - need, kelle oskused ja teadmised ei vasta enam tänapäeva tööstuse ja tehnoloogia nõudmistele ega võimalda toime tulla muutunud töökeskkonna ning töötamise viisidega⁶. EL tasandil toob 75% ettevõtetest esile, et neil on raskusi vajalike oskustega töötajate leidmisega. Eurobaromeetri uuringu⁷ (2023) kohaselt teatas 33% Eesti mikroettevõtjatest (vähem kui 10 töötajat) ja 83% keskmise suurusega ettevõtjatest (50–249 töötajat) raskustest vajalike oskustega töötajate leidmisel viimase kahe aasta jooksul.
3. Elukestvas õppes osalemisel on suured erisused sihtrühmade lõikes - vanemad inimesed osalevad elukestvas õppes vähem kui nooremad, mehed osalevad elukestvas õppes vähem kui naised, mitte-eestlased ja madala haridustasemega inimesed osalevad oluliselt vähem kui kõrgharidusega inimesed. Maakondade lõikes on osalemine oluliselt suurem Harjumaal ja Tartumaal⁸.
4. OSKA 2022–2031. a. üldprognoosi kohaselt jääb lähitulevikus tööturule potentsiaalselt siirduvate noorte ja ka parimas tööeas (20–64) inimeste arv väiksemaks ning hõivatute arvu senisel tasemel hoidmine või kasvatamine osutub proovikiviks, mis toob kaasa vajaduse kohandada ärimudeleid vastavaks piiratud tööjõu kättesaadavusele, arvestada tööelu pikenedes töötingimuste loomisel eri eärühmade vajadustega ning tagada head täiendus- ja ümberõppevõimalused.
5. Taseme-, täiendus- ja ümberõppe on keeruline pidada sammu kiirelt muutuva ühiskonna ja tööturu arenguvajadustega. Nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades või ühiskonnas eelisarendamist vajavates valdkondades pakutakse vähe täiendus- ja ümberõppevõimalusi nii madalama kui ka kõrgema oskus- ja haridustasemega inimestele. Nii õppe kättesaadavuses kui osalemises on regionaalsed erinevused⁹.
6. Digioskuste madal tase – **pea igal kolmandal täiskasvanul puuduvad baasdigioskused** (2023. aastal omas vähemalt baastasemel digioskusi 63% Eesti 16-74-aastastest elanikest, s.o Euroopa keskmine tase, võrdluseks Soomes 79%). EL eesmärk 2030. a. on, et 80% täiskasvanutest oleksid baasdigioskused.
7. Rahvusvahelise täiskasvanute oskuste uuringu PIAAC¹⁰ tulemused näitavad, et viiendikul elanikkonnast (16-65) **on madal lugemisoskus ning madalate lugemisoskustega täiskasvanute osakaal on viimase 10 aastaga**

⁴ Statistikaameti andmebaasi tabelid TT109 https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu_tooturg_rahvastiku-haridustase_haridustase-ja-keeleoskus/TT109 ja ST20 https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu_sissetulek/ST20

⁵ Erialase hariduseta inimesed on põhihariduse, üldkeskhariduse või sellest madalama haridustasemega.

⁶ Nt PIAAC andmetel on Eestis veerand kõigist madalate oskustega täiskasvanutest 55-aastased ja vanemad inimesed, kes on oma kõrgeima haridustaseme omandanud üle 35 aasta tagasi. Madalate oskustega 55+ vanuses täiskasvanud tunnetavad tööl digioskuste puudujääki noorematest madalate oskustega täiskasvanutest oluliselt enam (37% vs 9%).

⁷ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2961>

⁸ Statistikaameti andmebaasi tabel TT161 https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu_tooturg_rahvastiku-haridustase_oppes-osalemine-4-nadalat/TT161

⁹ https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-09/1_haridusvaldkonna_arengukava_2035_kinnitatud_11.11.21.pdf

¹⁰ https://hm.ee/sites/default/files/documents/2025-01/PIAAC_CY2_Eesti_riiklik_raport.pdf

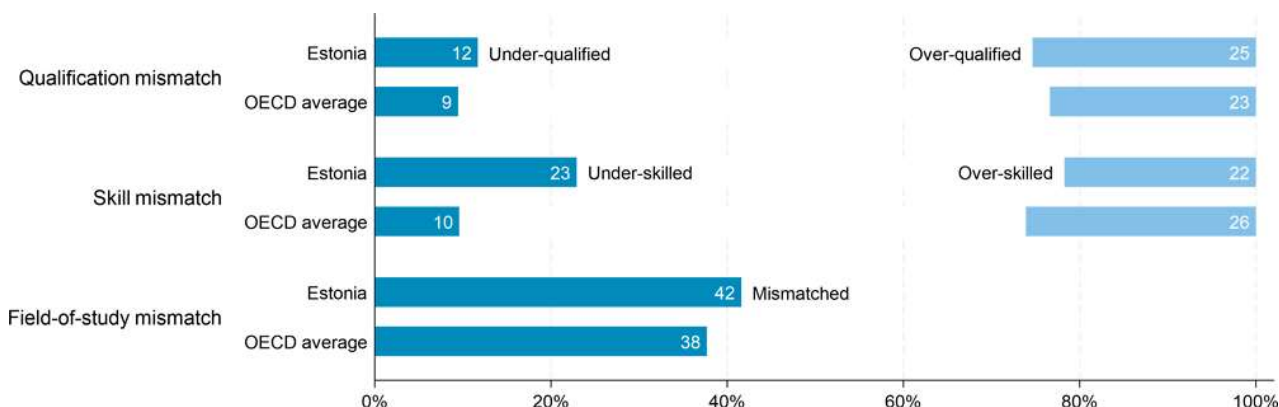
kasvanud. Lisaks on murettekitav kiire oskuste langus 35+ vanuses ning suur oskuste lõhe eesti ja vene keeles vastanute vahel.

Täiskasvanute koolituse puhul ilmneb nn Matteuse efekt - tendents, et õppes osalevad sagedamini need inimesed, kes on seda ennegi teinud. See kehtib ka Eesti kohta - koolitust saavad ühed ja samad inimesed. Tüüpiline täiskasvanud õppija on kõrgharidusega 25-35-aastane naine.

Rahvusvahelise täiskasvanute oskuste uuringu (PIAAC) põhjal on koolitustel osalemine tugevalt seotud nii inimese haridus- kui ka oskustasemega - igal oskustasemel osalevad koolitustel enam kõrgema haridusega inimesed ja mida kõrgem on oskustase, seda suurem on osalejate osakaal igal haridustasemel. Mitteformaalõppes osaleb 55% täiskasvanutest (OECDs keskmiselt 44%, Põhjamaades 52-63%), seejuures osaleb 84% neist õppes tööga seotud põhjustel. 18% täiskasvanutest ei ole viimase viie aasta jooksul või mitte kunagi (!) mitteformaalõppes osalenud, seejuures on see tunduvalt madalam kui OECDs keskmiselt - 37%.

Õppes osaletakse enim selleks, et oma tööd paremini teha (28%, OECDs 19%), täiendada oma teadmisi ja oskusi enda jaoks huvipakkuval erialal (29%, OECDs 23%) või suurendada oma töö- või karjäärivõimalusi (14%, OECDs 21%). Kõige olulisemad õppimist takistavad tõkked inimese vaates on tööga hõivatus (29%, OECDs 29%), koolituse hind (14%, OECDs 13%), perekohustused (13%, OECDs 17%) ja ebasobiv asukoht/aeg (13%, OECDs 10%). Euroopa Ettevõtete Uuringu¹¹ järgi hindavad Eesti ettevõtted töötajate koolitamisest saadud kasu võrreldes muu Euroopaga pigem madalaks, samuti võimaldatakse töökohal ja tööajast koolitustel osalemist vähem. PIAACi andmetel ei pakkunud üle poole tööandjatest töötajatele viimase kolme aasta jooksul töökeskkonnas toimunud muutustega toimetulemiseks koolitusi.

PIAAC uuringu andmetel¹² tunneb veerand Eesti täiskasvanutest, et nad on üle kvalifitseeritud ning 12%, et on alakvalifitseeritud, mis on kõrgem kui OECDs keskmiselt. Üle kvalifitseeritusega kaasnevad üldiselt märkimisväärsed majanduslikud ja sotsiaalsed kulud, kuid Eestis on probleem veidi väiksem kui OECDs keskmiselt – tööle mittevastava haridusega täiskasvanute palgad on 11% madalamad kui nende sama haridustasemega eakaaslastel, kelle töö vastab haridustasemele (OECD keskmine: 12% madalamad), eluga rahulolus märkimisväärsed erinevusi ei esine.

Joonis 4. Hariduse, oskuste ja õppevaldkonna mittevastavus (25–65-aastased palgatöötajad). Allikas: PIAAC Country Note (Estonia)

Ka oskuste puudujääki tunnetavad Eesti täiskasvanud enam, seejuures peavad madalama oskustasemega töötajad oma oskuste vastavust töökohal nõutule pisut paremaks kui kõrgeimatel tasemetel töötajad. Samal ajal osalevad madalaima oskustasemega inimesed elukestvas õppes statistiliselt oluliselt vähem ja kõrgeimatel tasemetel palju rohkem. Kõige suurema grupi mittesobivate oskustega täiskasvanuid moodustavad 35–44-aastased, mis on vanuserühm, kust alates hakkab oskuste tase üldiselt tasapisi vähenema, kuid kes samal ajal on tööturul kõige

¹¹ <https://www.eurofound.europa.eu/en/data-catalogue/european-company-survey>

¹² https://hm.ee/sites/default/files/documents/2024-12/piaac2023cn.est_EE_0.pdf

aktiivsem.¹³ Enim nimetasid need täiskasvanud digioskuste (51%) ning võõrkeeleskuste puudujääki (43%), kogu elanikkonnast tunneb digioskuste puudujääki 12% (sarnased on tulemused Jaapanis, Soomes ja Norras, OECDs keskmiselt aga vaid 4%).

III Koolituste finantseerimine ja õppimisvõimaluste pakkumine

2022. a tööjõu-uuringu¹⁴ andmetel maksis koolituste eest (kursused, seminarid, eratunnid ja juhendatud väljaõpe töökohal) 56% osalemistest tööandja, 16% koolitusel osalenu ja 28% puhul oli muu maksja (sh välisvahendite toel rahastatud, osalejatele tasuta koolitused).

Täiskasvanuhariduse arendustegevusi ja tööturu vajadustest lähtuvaid täienduskoolitusi tööealisele elanikkonnale rahastatakse HTMis **välisvahenditest**: Euroopa Sotsiaalfond (ESF), Taaste- ja vastupidavusraha (RRF), Õiglase ülemineku fond (ÕÜF), Agenda - Euroopa täiskasvanuhariduse tegevuskava, EPALE (*Electronic Platform for Adult Learning in Europe*) e Euroopa Täiskasvanuhariduse veebikeskkond millele lisandub Eesti riigi panus 30% (v.a RRF, mis on rahastatud 100% ja Agenda ning EPALE, kus omafinantseering 20%).

Euroopa Sotsiaalfondi toel pakume juba alates 2007. aastast Eesti elanikele võimalust osaleda tasuta täienduskoolitustel kasutades selleks [riiklikku täienduskoolitustellimust e RKT-d](#), kus koolitused on osalejale tasuta. RKT koostamisel lähtutakse eelkõige riigi strateegilistest ja valdkondlikest arengukavadest ning tööjõuvajaduse uuringutest (OSKA jt). Koolitustel on prioriteetseteks sihtrühmadeks madala haridustasemega, erialase hariduseta ja aegunud oskustega täiskasvanud. Koolitusi pakuvad kutseõppeasutused, rakenduskõrgkoolid ja ülikoolid.

RKT on hangetest süsteemsem ja sihipärasem viis koolituste pakkumiseks ja võimaldab sihitatult esitada tellimuse õppeasutustele, kes pakuvad samas valdkonnas ka tasemeõpet ning kelle pakutava õppe kvaliteet on seega kontrollitav. Tellimuse koostamisel arvestame ka tasemeõppe suundumusi.

2024. aastast alates pakume RKT-na Taaste ja vastupidavusraha (RRF) toel koolitusi ettevõtete töötajate roheoskuste arendamiseks (kestab kuni 1 p-a 2026), 2025. a lisandub digioskuste arendamine ja Õiglase ülemineku fondi toel täiend- ja ümberõppe võimalusi spetsiaalselt Ida-Virumaal (2029. aastani).

Perioodil 2016–2023 toimus 6894 koolitust kokku maksumusega 19 271 480 eurot. Õppekavarühmade lõikes toimus enim koolitusi:

- Arvutikasutus - 1129
- Isikureng - 595
- Ehitus ja tsiviilrajatised - 587
- Majutamine-toitlustus - 441
- Audiovisuaalsed tehnikad - 301

Osalejaid oli RKT-koolitustel kokku 98 840, kellest unikaalseid osalejaid 58 644. Mehi oli osalejate hulgas 36% ja naisi 64%. Töötuid oli 15,6% ja kõrgharidusega osalejaid (endi ütluste järgi, omandamise aeg teadmata) 35%.

2024. a käivitus ESF programm "Täiskasvanuhariduse arendamine ja õppimisvõimaluste loomine" (VÕTI), mille eesmärk on edendada elukestvat õpet ja suurendada täiskasvanud elanikkonna osalust elukestvas õppes eelkõige suuremat lisandväärtust andvate oskuste arendamise ning täiend- ja ümberõppe võimaluste loomise kaudu.

Tegevustest moodustab suurima osa RKT, aga lisaks populariseerime elukestvat õpet, rahastame PIAAC uuringut ja täiskasvanuhariduse valdkonna arendustegevusi.

¹³ https://hm.ee/sites/default/files/documents/2025-01/PIAAC_CY2_Eesti_riiklik_raport.pdf

¹⁴ https://andmed.stat.ee/et/stat/sotsiaalelu_haridus_taiskasvanute-koolitus_taiskasvanute-haridus/HTT47/table/tableViewLayout2

Lisaks on väljatöötamisel ESFi programm „TAHE“, mille eesmärgiks on väga madala haridustasemega inimeste formaalõppes osalemise ja õppesse naasmise toetamine. Koolitusi selle raames pakkuda ei ole kavas ja toetatakse mittestatsionaarse õppe tegevusi.

2024. rahastasime RKTna kutseõppeasutuste ja kõrgkoolide pakutud 585 koolitust ESF VÕTI, 69 RRF ROHE ja 78 ÕÜF vahenditest. Maksumused vastavalt: 4 268 025 eurot VÕTI (tunnistusega lõpetanuid 9496), 833 485 eurot ROHE (tunnistusega lõpetanuid 1326) ja 816 690 eurot ÕÜF (tunnistusega lõpetanuid 1211).

Esitatud on tellimus perioodiks 1.01.2025 – 30.06.2026:

- 1199 koolitust ESF VÕTist kogumaksumusega 10 143 438 eurot 19 936 täiskasvanule;
- 152 koolitust RRF ROHE vahenditest kogumaksumusega 2 390 678 eurot 3444 täiskasvanule;
- 196 koolitust ÕÜFist Ida-Virumaal kogumaksumusega 2 233 558 eurot 3622 täiskasvanule.

Lisaks osales hangitud arvutikasutamise baaskoolitusel 298 ja nutiseadme kasutamise koolitusel 324 täiskasvanut. Nimetatud hankekoolitustega jätkame 2025. a.

2025. aastal algab ka mikrokvalifikatsiooniõppe tellimine eelnimetatud meetmete raames. Sel juhul on mikrokvalifikatsiooni omandamine õppija jaoks tasuta eeldusel, et ta lõpetab tunnistusega. Õppe katkestamisel võib õppeasutus temalt nõuda tasu.

Eesti keele koolitused rahastatakse peamiselt Kultuuriministeeriumi vahenditest ([INSA](#)) ja õpetajate keeleõpe HTMi keelepoliitika vahenditest. Erialase eesti keele õpet oleme väga üksikutel juhtudel RKTst rahastanud. Samuti oleme 2024. aastast seadnud nõude, et venekeelsetesse koolitustesse peab olema integreeritud erialase eesti keele õpe.

Täiskasvanute eesti keele õppe valdkonna ümberkorraldus on eraldi aruteluteema (sh HTMil VVTP ülesanne „Ettepanekud täiskasvanute keeleõppe süsteemi ümberkorraldamiseks“, tähtaeg mai lõpp). RKTna on rahastatud väheses mahus erialakeele omandamise toetamist muu õppe sees st ei ole rahastatud ega plaanita rahastada keeletaseme põhiseid kursuseid ega muud keeleõpet eraldi teenusena.

Erinevalt paljudest teistest Euroopa riikidest toimub meil kirja- ja arvutusoskuse (*literacy ja numeracy*) õpe eelkõige põhi- ja keskhariduse tasemel ning täienduskoolitusena neid ei pakuta.

Selleks, et tegeleda ülal toodud täiskasvanuhariduse väljakutsetega, st tuua keskhariduseta inimesed haridussüsteemi tagasi, on täiskasvanutel võimalik [põhi- ja keskharidust omandada mittestatsionaarses õppes](#), mida pakuvad täiskasvanute gümnaasiumid ja osad kutseõppeasutused. Hariduse omandamine on võimalik ka üldhariduskoolide juures avatud mittestatsionaarse õppe osakondades.

Erialase hariduseta täiskasvanute osakaalu vähendamiseks pakuvad [kutseõppeasutused täiskasvanutele töö ja pere kõrvalt kutsehariduse omandamiseks erinevaid võimalusi](#) nii statsionaarses kui mittestatsionaarses vormis (erinevad tsükliõppe võimalused õppimiseks nädalavahetustel või öhtuti, väiksema koormusega ja pikema õppeajaga õppimine).

IV Eesti Töötukassa jt osapoolte tegevus oskuste arendamisel

Eesti elanike oskuste arendamisse panustab suuremahuliselt **Eesti Töötukassa** pakkudes Tööhõiveprogrammis, mille rahaline maht oli 2024. aastal kokku ca 42 milj eurot, erinevaid tööturuteenuseid oskuste arendamiseks:

- tööturukoolitus ja kvalifikatsiooni saamise toetamine (69% eelarvest);
- tasemeõppes osalemise toetus (20% eelarvest);¹⁵
- koolitustoetus tööandjale (10% eelarvest);

¹⁵ Toetust makstakse õppima asumisel tasuta õppekohal kutsehariduse, rakenduskõrghariduse või bakalaureuseõppe õppekavadel, mis arvestavad majandustegevusaladel vajaliku tööjõu ja oskuste nõudlusega ning kui inimene vastab toetuse saamise tingimustele.

- arengutreening;
- oskuste arendamise seminarid;

Töötukassa käsitleb eraldi üldoskuseid, mis on vajalikud töötamiseks paljudes ametites ja tegevusvaldkondades ning mida saab ühest valdkonnast teise üle kanda (nt keeleõpe, IKT ja ettevõtlus) ning **ametioskuseid**, mis toetavad tööle rakendumist ametites.

Vaieldamatult on Eesti Töötukassa suurim koolituste tellija. Teenustele sisenejaid kokku aastas ca 25 000.

Tööhõiveprogrammi 2024–2029 muudatusega on kavas tööturuteenusena eesti keele koolituse pakkumise tingimuste muutmine, nt lõpetada töötavatele inimestele koolituskaardiga eesti keele koolituste pakkumine ja tõsta tööandja omaosalust eesti keele koolituse puhul 50%-ni koolituse kogusummast.

Dubleerimine – RKT koolitustel osalejatest 15-20% on töötud. Oleme alustanud Eesti Töötukassaga koostöös tegevusi sihtrühmade täpsustamiseks.

Põllumajanduse ja maaelu valdkonna koolitusi korraldab Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisalas tegutsev Maaelu Teadmiskeskus (METK): põllumajanduslike teadmiste ja innovatsiooni süsteemi (AKIS) teadmussiirde valdkondlike tegevuste (maaviljelus, loomakasvatus, mahe, toit, müük, horisontaalne) raames: <https://www.pikk.ee/sundmused/>. 2025. a on teadmussiirde tegevuskavale planeeritud kokku 1,3 milj. eurot. Lisaks on Kalanduse teabekeskus planeerinud 2025. aasta tegevuskavas koolitus- ja nõustamistegevusteks 417 800 eurot Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi rakenduskava 2021–2027 raames.

Eraldi väljaõppe- ja koolitussüsteemid on [kaitseväes](#) ja [kaitseliidus](#), samuti tervishoiusüsteemis, kus suurhaiglale baasil tegeldakse valdavalt täienduskoolitusega.

Ettevõtetele suunatud koolitusi ja arenguprogramme viivad ellu [maakondlikud arenduskeskused](#) ja võimalusi oskuste arendada pakub ettevõtetele äri arendamiseks, tootearenduse ja innovatsiooni- ja ekspordivõimekuse kasvatamiseks [Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus](#) (nõustamine, mentorprogrammid, meistriklässid). Seisuga märts 2025 on töös tippinnovaatorite programm, ESG strateegia meistriklässid ja andmetöötamise praktikumid.

Lisaks panustatakse [LEADER 2023-2027](#) raames läbi kohaliku tasandi koostöö, mida koordineerib PRIA läbi 26 kohaliku tegevusrühma, mingil määral ka maapiirkondade elanike oskuste arendamisse. Omaette roll ongi ka kolmandal sektoril (MTÜ-d ja SA-d), kes panustavad palju kogukondlikesse õpitegevustesse (erinevad õpisündmused nii projektide toel kui õhinapõhiselt). Kodanikuühiskonna arengut toetab Siseministeerium.

Justiitsministeeriumi (kuni 31.12.2024 MKMi) fookus täienduskoolituste puhul on seni olnud avaliku sektori töötajate digioskuste arendamine. Eesti Digiühiskonna Arengukava 2030¹⁶ raames on loodud [Digiriigi Akadeemia](#) õppeplatvorm (sissejuhatavad õppematerjalid, koolitused avaliku sektori keskastmejuhtidele ja teenistujatele laiemalt) ning jätkuvalt kaardistatakse, kas ja kus on digioskuste arendamisel kohad, mis on seni katmata koolituste ja/või õppematerjalide näol, nt digiteenuste, elementaarse digikirjaoskuse, tehisintellekti kasutuselevõtu jne osas. 2025. aastal on plaanis Digioskuste tegevuskava koostamine, millesse kaasatakse digioskuste arendamisega seotud osapooled, sh HTM, et vältida tegevuste dubleerimist.

Eesti elanike digioskuste arendamisse panustavad mh ka raamatukogud pakkudes individuaalset juhendamist digiteenuste kasutamisel.

HTMi täiskasvanuhariduse valdkond teeb regulaarselt koostööd MKMi- ja Töötukassaga, SOMiga sotsiaal- ja tervishoiutöötajate oskuste ning JUMiga Eesti elanike digioskuste arendamise osas.

¹⁶ <https://www.justdigi.ee/digi-side-ja-kuber/digiuhiskonna-arengukava-2030>

V Lähiaastate prioriteetsed tegevused

- Mikrokvalifikatsioonide kasutuselevõtt, sh seaduse rakendamiseks vajalike õigusaktide kinnitamine ja jõustamine, mikrokvalifikatsiooniprogrammide registreerimise korraldamine, juhendmaterjalide ettevalmistamine ja teabepäevade korraldamine.
- Madalamate oskustega täiskasvanutele täienduskoolituste pakkumine, sh sihtrühmade täpsustamine ja EK algatatud personaalsete õpikontode piloteerimine.
- Täiskasvanute täienduskoolitused – esitatud on tellimus perioodini 30.06.2026.a. Samal ajal on kavas tellimuse protsessi lihtsustada ja ette valmistada mikrokvalifikatsioonide tellimused ÖÜF, RRF ja ESF vahenditest.
- Haridustee katkestanute tagasitoomine keskkaridusõppesse, sh mittestatsionaarsesse keskkaridusse või kutseõppesse ja hariduskeskuste reformi toetamine.
- Kutseõppeasutuste võimestamine pakkumaks tasulist ja mikrokvalifikatsiooniõpet.
- Vanglaõppes üleminek kutsehariduse tasemeõppelt täienduskoolituste pakkumisele.
- PIAAC andmetel põhinevad täiendavad analüüsid – 2025. aastal valmib esimene temaatiline aruanne, mis keskendub madalate oskustega täiskasvanutele, ning alustatakse oskuste ja tööturu seoseid käsitleva analüüsi tellimist. Lisaks tutvustame koostööpartneritele uuringutulemusi ning korraldame analüüsikoolitusi.
- VÕTA tingimuste ja põhimõtete kokkuleppimine mikrokvalifikatsioonide kontekstis, õppeasutuste toetamine VÕTA rakendamisel, VÕTA võimalustest teavitamine.
- 2025.a on kavas leida partner tööandjate suunal (tööandjate ühendus vm), kes panustab täiskasvanute elukestvas õppes osalemisse, kaasab tööandjaid ja suurendab tööandjate ning töötajate teadlikkust. Eesti ettevõtjad on ühed madalamalt koolitusi väärtustavad st tööandjad ei näe töötajate oskuste koolitamist strateegilise valikuna¹⁷ ja seni pole me leidnud häid võimalusi nende hoiakute muutmiseks.

¹⁷ Euroopa tööandjate uuring: <https://www.eurofound.europa.eu/en/data-catalogue/european-company-survey>